

HOẠT-ĐỘNG CỦA HỘI THƯ-VIỆN
TẠI HỘI-ĐỘNG VĂN-HOÁ GIAO-DỤC

NGUYỄN-VĂN-TOÁN

L.T.S. Ông Nguyễn-văn-Toán tức nhà văn Toàn-Ánh, Cố-vấn Hội Thư-viện Việt-nam, đại-diện Hội tại Hội-động Văn-hoá Giáo-dục, trong phiên họp đại-hội bất thường của Hội-động, khoá họp từ 15 đến 25-10-1973, đã thuyết-trình tại phiên họp khoáng-đại ngày 25-10-1973 về việc thành-lập các Thư-viện tỉnh, quận và các tủ sách xã thôn. Ngay sau bài thuyết-trình, diễn-giả đã đề trình Đại-hội-động một bản dự-thảo khuyễn-cáo để gửi Hành-pháp.

Cũng nên biết thêm trước đây hai tháng, vào khoảng đầu tháng 8-1973, Ông Nguyễn-văn-Toán đã nhờ Văn-phòng Thường-trực Hội-động Văn-hoá Giáo-dục gửi tới toàn the các hội-viên chính-thức và dự-khuyết một dự-án đề-nghi thành-lập các Tủ sách xã thôn.

Dự-án đề-nghi, trước ngày đưa ra khoáng-đai hội-nghi, phiên họp ngày 25-10-1973, đã được nghiên-cứu kỹ-lưỡng tại các Ủy-ban Bảo-tồn Di-tích Lịch-sử và các Cơ-sở Văn-hoá, Ủy-ban Nhân-văn và Ủy-ban Giáo-dục của Hội-động Văn-hoá Giáo-dục trong hai tháng 8 và 9-1973.

Dưới đây là nguyên văn bài thuyết-trình kèm theo bản Dự-thảo khuyễn-cáo Hành-pháp và bản Dự-án đề-nghi về việc thành-lập các Tủ sách xã thôn.

X

X X

Thưa Chủ-toạ đoàn,

Thưa quý vị,

Cách đây hơn hai tháng, chúng tôi đã có dịp nhờ Văn-phòng Thường-trực gửi tới quý vị một tài-liệu về dự-án thành-lập các tủ sách xã thôn, nhằm mục-dịch :

- Tao cơ-hội cho lớp người vì lý-do sinh-kế phải rời bỏ học-đường muốn cau tiên có nơi để đọc sách tra cứu học hỏi.

- Tạo cơ-hội thuận-tiện cho việc giáo-đục đại-chung.
- Nhằm phổ-biến văn-hoa đến đại-chung.
- Nhằm tranh thắng với bên kia về mặt Văn-hoa để khôi phơi bày một tình-trạng sút kém có ý nghĩa nguy hại cho ta.

Trong tài-liệu chúng tôi cũng đã đưa ra kế-hoạch để lập những tủ sách này với một kinh-phí tối-thieu rất ít ỏi gan như không tốn kém gì ve ba mặt :

- Trụ-sở và vật-liệu,
- Nhân-viên điều-hành tủ sách,
- Sách báo trang-bị cho tủ sách.

Sau khi bản tài-liệu trên được gửi tới quý vị, chúng tôi đã cùng các Ông Võ-Hồng, Võ-Phiên và Nguyễn-tiền-Châu đi thăm 3 tỉnh Khánh-hoa, Phú-yen và Bình-định để thu-thập tại cho những dữ-kiện trình bay cung quý vị ngày hôm nay.

Chúng tôi đã gặp các cấp chỉ-huy hành-chánh từ cấp tỉnh tới cấp xã ấp, và sự tiếp-xúc với các cấp chỉ-huy này đã cho thấy tại khắp nơi thư-viện và tủ sách đều hau như chưa có, kể ngay tại cả tinh-ly.

Chúng tôi đã đi thăm các quận và các xã hẻo lánh của ba tỉnh nói trên.

Tỉnh Khánh-hoa, chúng tôi đã đi thăm quận Vĩnh-xương với xã Vĩnh-hiệp; quận Ninh-hoa với xã Ninh-đa, quận Vạn-ninh với xã Vạn-lương.

Tỉnh Phú-yen chúng tôi đã đi thăm quận Tuy-an với xã An-cư, quận Tuy-hoa với xã Hòa-thắng.

Tỉnh Bình-định, chúng tôi đã đi thăm quận An-nhon với xã Nhơn-phúc và ấp An-thái xã này, quận Bình-khé với xã Bình-thành và ấp Kiên-mỹ xã này.

Qua những cuộc viếng thăm trên chúng tôi có nhận-xét sau đây :

Tại Nha-trang, tinh-ly Khánh-hoa chưa có thư-viện ; tại quận-ly Ninh-hoa có một thư-viện nhỏ với gan 2.000 cuộn sách, nhưng thư-viện này là qua rieng của quan-nhan và công-chức, dân-chúng ben ngoai muon mướn cũng không được. Tại quận Vĩnh-xương cũng như xã Vĩnh-hiệp không có thư-viện hoặc tủ sách nào. Tại quận Vạn-ninh và xã Vạn-lương cũng vậy. Điều đáng chú ý là tại hầu khắp các nơi này không có một hiệu sách hoặc một sạp báo.

Tiếp-xúc với Toà Hành-chánh tinh Khánh-hoa Ông Chánh Văn-phòng có cho chúng tôi biết trong trường-hop có lệnh g Trung-ương, tinh có thể xuất quỹ ít nhieu trong lúc đầu để mở bước cho việc thành-lập các thư-viện và các tủ sách.

Các Ông Quận-trưởng VĨnh-xƯƠng, Phó Quận-trưởng Ninh-hoà, Phó Quận-trưởng Vạn-ninh đều to ý tân-thành việc thành-lập các tú-sách xã thôn, nhưng theo ý các Ông muốn thành-lập được dễ-dàng cần có chí-thị của Trung-ương để các xã hàng năm ghi vào ngan-sách xã một số tiền dự-chi cho tú-sách.

Khi đi tới các xã, chúng tôi được các viên-chức hàng xã cho biết, việc thành-lập các tú-sách lúc ban đầu không khó, nhưng điều cần thiết là vân-de nuôi dưỡng các tú-sách này, nghĩa là hàng tháng phải có một số sách mới sinh-hoạt tú-sách mới đều đắn được, và muốn như vậy, họ cần phải được lệnh ghi vào ngan-sách xã một khoản chi-tiêu cho tú-sách từ 2.000\$ đến 5.000\$ mỗi tháng tuy theo những xã giàu nghèo. Riêng tại xã Vạn-lương, chúng tôi thấy các hương-chức thiệt sốt-sáng với vân-de nay, và họ trông chờ chí-thị của Trung-ương.

Xã-trưởng xã Ninh-đa quận Ninh-hoà cho chúng tôi hay hiện thời hàng ngày xã mua tới 13 tờ báo Dân-chủ, chí-phí hàng tháng hết 15.600\$ tính theo giá báo hiện thời 40\$ 1 tờ.

Tai tỉnh Phú-yên, tình-trạng cũng không khác, tuy hai nơi đây có l thư-viên với 10 ngàn cuốn sách c tinh-ly, điều đáng tiếc là thư-viên quá chật hẹp, chỉ có 10 chỗ ngoại cho đọc-gia.

Tai quận Tuy-an chúng tôi đến thăm không có thư-viên, và cả quận cũng không có một tiệm sách báo nào, Xã An-cư thuộc quận này, trong xó xác lẽ tất nhiên không có tú-sách. Dân chúng xã này muốn đọc báo cũng không có, nếu không chịu khó lên tận tinh-ly Tuy-hoà cách đó 45 cây số để mua báo.

Chúng tôi cũng đã ghé thăm xã Hoà-thắng quận Tuy-hoà. Đây là một xã lớn có 13 trường Tiểu-học với 87 lớp và 3 trường Trung-học. Xã này cách tinh-ly vào khoảng 5 cây số. Dân số toàn xã lên tới 23.566 người, và ngan-sách xã năm 1973 lên tới 7.500.000\$. Tại xã hiện có 150 người có trình-độ Trung-học Đệ-nhat-cấp trở lên cư-ngụ ngay tại xã, Khi chúng tôi đưa ra vấn-de thành-lập tú-sách xã, Ông Xã-trưởng rất đồng ý và cho biết, nếu có lệnh của tinh, Ông có thể lập ngay được một thư-viên hản-hồi với tiền quyền của dân trong xã, và sau đó để nuôi dưỡng tú-sách, Ông sẽ xin cho ghi vào ngan-sách xã một ngan-khoản can-thiet.

Tai Bình-định, ngay tại thị-xã Quy-nhơn có một thư-viên nhưng tại các quận An-nhơn và Bình-khé chúng tôi đã tới thăm đều không có.

Khi tới xã Nhơn-phúc quận An-nhơn, chúng tôi được Ông Xã-trưởng cho biết Ông rất muốn lập ngay một Thư-viện tại xã, Vạn-de tai-chinh khong quan-trong, vì xã Ông là một xã lớn và giàu có. Ông rất mong có lệnh trên để Ông xúc-tiến ngay việc lập tú-sách này, và ghi vào ngan-sách xã ngan-khoản can-thiet cho sự nuôi dưỡng tú-sách về sau.

Các Ông, Quận-trưởng Vĩnh-xương, Phó Quận-trưởng Ninh-hòa, Phó Quận-trưởng Vạn-ninh đều tỏ ý tán-thành việc thành-lập các tủ sách xã thôn, nhưng theo ý các Ông muốn thành-lập được dễ-dàng cần có chí-thị của Trung-ương để các xã hàng năm ghi vào ngan-sách xã một số tiền dự-chi cho tủ sách.

Khi đi tới các xã, chúng tôi được các viên-chức hàng xã cho biết, việc thành-lập các tủ sách lúc ban đầu không khó, nhưng điều cần thiết là vạn-de nuôi dưỡng các tủ sách này, nghĩa là hàng tháng phải có một số sách mới sinh-hoạt tủ sách mới đều đặn được, và muốn như vậy, họ cần phải được lệnh ghi vào ngan-sách xã một khoản chi-tiêu cho tủ sách từ 2.000\$ đến 5.000\$ moi tháng tuy theo những xã giàu ngheo. Rieng tại xã Vạn-lương, chúng tôi thấy các hương-chức thiết sót sáng với vạn-de nay, và họ trông chờ chí-thị của Trung-ương.

Xã-trưởng xã Ninh-đa quận Ninh-hòa cho chúng tôi hay hiện thời hàng ngày xã mua tới 13 tờ báo Dân-chủ, chi-phí hàng tháng hết 15.600\$ tính theo giá báo hiện thời 40\$ 1 tờ.

Tai tinh Phú-yên, tình-trạng cũng không khác, tuy hai nơi đây có lì thư-viện với 10 ngàn cuốn sách c tinh-ly, điều đáng tiếc là thư-viện quá chật hẹp, chỉ có 10 chỗ ngồi cho đọc-giả.

Tai quận Tuy-an chúng tôi đến thăm không có thư-viện, và cả quận cũng không có một tiệm sách báo nào, Xã An-cư thuộc quận này, trong xơ xác lẽ tất nhiên không có tủ sách. Dân chúng xã này muốn đọc báo cũng không có, nếu không chịu khó lên tận tinh-ly Tuy-hoa cách đó 45 cây số để mua báo.

Chúng tôi cũng đã ghé thăm xã Hoà-thắng quận Tuy-hoa. Đây là một xã lớn có 13 trường Tiểu-học với 87 lớp và 3 trường Trung-hoc. Xã này cách tinh-ly vào khoảng 5 cây số. Dân số toàn xã lên tới 23.566 người, và ngan-sách xã năm 1973 lên tới 7.500.000\$. Tại xã hiện có 150 người có trình-độ Trung-hoc Đệ-nhat-cấp trở lên cư-ngụ ngay tại xã, Khi chúng tôi đưa ra vạn-de thành-lập tủ sách xã, Ông Xã-trưởng rất đồng ý và cho biết, nếu có lệnh của tinh, Ông có thể lập ngay được một thư-viện hàn-hồi với tiền quyền của dân trong xã, và sau đó để nuôi dưỡng tủ sách, Ông sẽ xin cho ghi vào ngan-sách xã một ngan-khoản can-thiet.

Tai Bình-định, ngay tại thị-xã Quy-nhơn có một thư-viện nhưng tại các quận An-nhơn và Bình-khe chúng tôi đã tới thăm đều không có.

Khi tới xã Nhơn-phúc quận An-nhơn, chúng tôi được Ông Xã-trưởng cho biết Ông rất muốn lập ngay một Thư-viện tại xã, Vạn-de tai-chinh không quan-trong, vì xã Ông là một xã lớn và giàu có. Ông rất mong có lệnh trên để Ông xúc-tiến ngay việc lập tủ sách này, và ghi vào ngan-sách xã ngan-khoản can-thiet cho sự nuôi dưỡng tủ sách về sau.

Tại hai quận Bình-khê và An-nhơn chúng tôi đều không thấy có tiệm sách báo nào, ngoại trừ một vài hàng tạp có bán giấy bút học-sinh.

Sau khi đi thăm các xã ấp tại ba tỉnh nói trên chúng tôi có những nhận xét sau đây :

- Hầu hết tại các quận đều không có tiệm bán sách báo, ngoại trừ tại quận Ninh-hoa.

- Tại mỗi xã đều có một số người ít nhất từ 50 người trở lên có trình-độ Trung-học hiện đang cư-ngụ tại xã, có xã như tại Hoà-thắng, Nhơn-phúc con số này lên tới trên 150 người.

- Các cấp chỉ-huy hành-chánh từ tỉnh tới xã tỏ ra rất sôt sắng với việc thành-lập tủ sách hàng xã, nhưng cần phải có chỉ-thị của Trung-ương để ghi ngân-khoản vào Ngân-sách.

Chúng tôi tin rằng tại tỉnh khác mà chúng tôi rất tiếc không có thì giờ đi thăm, tình-trạng phô-biển văn-hoa tại nông-thôn và nguyện-vọng của dân thôn cũng không khác. Xét qua ngay mấy xã tại yen đô Saigon, như xã Tân-sơn-hoa quan Tân-bình, xã Bình-hoa quan Gò-vap, hai xã này đều không có tủ sách và ngay cả hai quản-ly cũng vậy.

Trong vấn-de phô-biển văn-hoa nếu tính số thư-viên tại miền Nam theo tài-liệu của Hội Thư-viên Việt-nam, hiện nay con số chưa lên quá 200, trong khi đó, tại các nước láng-gieng chúng ta như Phi-luật-tan, Anh-đô-nê-xi-a, Đài-loan, Đại-hàn..., nước nào ít nhất cũng có trên 5.000 thư-viên cho toàn-quốc, và tại nhiều nước đã có những đạo-luật rõ-ràng về sự thành-lập các thư-viện xã thôn.

Tại Đại-hàn từ năm 1960, thư-viên làng đã tràn ngập khắp nước. Lúc ban đầu, phong-trào thành-lập thư-viện xã do Ông Dac-Sup-Uhm Phó Chủ-tịch to-chức thư-viện khởi xướng. Ông đặt ra hệ-thống to-chíc và hy-sinh cả tài-sản rieng vào công cuộc này. Ông co gắng vượt mọi khó-k khăn. Nhờ vậy, tính tới cuối năm 1968, tại Đại-hàn đã có tất cả 12.112 thư-viện làng với một số sách tổng-cộng là 766.657 cuon. Sau đó chính-phủ Đại-hàn đã trợ-cấp một số sách cho các thư-viện tổng-cộng là 8.550.000 cuon tính đến cuối năm 1969.

Nhìn qua Anh-đô-nê-xi-a, chúng ta thấy chính-phủ quốc-gia này cũng đặc-biệt lưu tâm tới vấn-de thành-lập, các tủ sách xã thôn. Một đạo-luật đã được dự-thảo với ý-kien của những quản-thủ thư-viện hưu danh. Trong dự-luật có bao gồm cả một chương-trình phát-triển hệ-thống Thư-viện công-cộng, và về mặt tài-chánh hiện giờ chính-phủ Trung-ương chịu trách-nhiệm trực-tiếp tài-trợ để phát-triển các thư-viện công-cộng cho tới cấp làng xã, dự-luật nhấn mạnh gánh nặng tài-chánh về việc phát-triển các thư-viện công-cộng sẽ thuộc về chính-phủ địa-phương, chính-phủ trung-ương chỉ có nhiệm-vụ trợ-cấp.

Với dự-luat trên khi áp-dụng, các thư-viên công-cộng cho tới các xã tại Anh-do-ne-xi-a lẽ tất nhiên sẽ được thành-lập và con số thư-viên sẽ rất lớn.

Tại Phi-luật-tân, theo tài-liệu trong bản Điều-trần năm 1968 về tình-trạng của thư-viên quốc-gia của Giám-đốc Nha Văn-khoa và Thư-viên Việt-nam, tính tới 1968, quốc-gia này có tất cả vào khoảng 5.000 thư-viên.

Rút kinh-nghiêm của các nước bạn, Việt-nam chúng ta cũng có thể thành-lập các thư-viên công-cộng cho tới cấp xã ấp, hiện nay mọi ấp đều có tầm quan-trọng như một làng trước đây, và trong ván-de này, kinh-phí sẽ phân chia để các địa-phương gánh vác lấy.

Trong tình-thanh này, chúng tôi xin phép được đề trình quý vị một dự-thảo Khuyen-cáo Hành-pháp để quý vị xét định.

DỰ-THẢO KHUYỄN-CÁO

Xét rằng :

- Đối với một dân-tộc 18 triệu, số-lượng ấn-hành các loại sách báo và số-lượng các thư-viên trên toàn-quốc quá thấp, như vậy văn-hoa chưa phô-cáp rộng-rãi mà việc phô-biển văn-hoa đến quan-chung cũng chưa được chú trọng ;

- Riêng quần-chúng ở nông-thôn hầu như bị bỏ rơi : sách báo phát-hành xa nhất là đến các tỉnh-ly, chỉ một số rất ít quận-ly trong nước có hiệu sách, và toàn thể các xã ấp không hề có tủ sách ;

- Trong công cuộc xây dựng nông-thôn đang tiến-hành hiện nay, việc xây dựng ve mặt văn-hoa lại chưa được quan-tâm ;

- Trong tình-trạng ấy cả vùng nông-thôn rộng lớn của nước nhà vốn đã thiếu an-ninh, thiếu tiện-nghi, lại thiếu khai-hoa, bị chìm trong bóng tối, xa lìa sinh-hoạt văn-hoa của dân-tộc. Sứ-kien cả một thanh phan lớn-lao của dân-tộc luôn luôn đóng vai trò chủ yếu trong lịch-sử, trong sự phát-triển quốc-gia, lại không được chăm sóc ve mặt tinh-than gây một trở ngại lớn cho bước tiến của dân-tộc.

Trên-trọng khuyen-cáo :

- Nên thành-lập ngay các thư-viên tại các tỉnh-ly, và tuân tự lập các tủ sách tại các quận-ly và xã ;

- Các thư-viên tỉnh và quận do ngân-sách tỉnh-hạt đài-thọ, các tủ sách xã do xã đài-thọ và quản-trị.

TỦ SÁCH XÃ THÔN

Hiện nay tại Việt-nam, số thư-viện công-cộng so với các nước lân-cận thật là ít ỏi. Cho tới ngày nay, theo thống-kê của Hội Thư-viện Việt-nam thì con số rất khiêm-tốn, chưa lên quá 200, kể cả một số thư-viện học-đường tại các trường Trung-học, trong khi tại Phi-luật-tân, con số đó lên tới trên 5.000.

Sự-kiện này không khỏi có nhiều ảnh-hưởng trên mọi khía cạnh :

- Những lớp người vì lý-do sinh-kế phải rời bỏ học-đường, muốn cầu tiến khong có nơi để đọc sách tra cứu học-hỏi.

- Việc giáo-duc đại-chung gấp nhiều trớ ngai, đại-chung đã khong có sách vở cần-thiết, lại thiếu nơi cung-ứng cho mình những tài-liệu tìm-tòi là thư-viện.

- Sự phát-huy văn-hoa bị trì trệ ; những người muốn nghiên-cứu sưu-tâm khong biết nghiên-cứu sưu-tâm vào đâu, nhất là những người ở xa Saigon, nơi có đồi ba thư-viện khá-dì cung-cấp được mot phan nào những tài-liệu cần-thiết ; ngoài ra chính vì những người làm văn-hoa khi hoàn-thành được mot công-trình, công-trình này nếu được xuất-bán lại khong có nơi tiêu-thụ, những loại sách này rất ít người chịu mua, đọc-giả chỉ han-ché trong mot số người thuộc giới tri-thức, tuy nhien lại rất cần-thiết để giúp các học-giả nghiên-cứu và giúp các đọc-giả có them kien-thuc (1).

- Sách và nhất là báo-chí khong đi sâu vào mọi tầng lớp quan-chung nhất là tại các làng-xã. Thực vậy, ngày nay, nếu chúng ta trong thằng vào vấn-de phát-hanh báo-chí, chúng ta phai nhan thay sự phát-hanh này chỉ thường đi tới cấp tinh, họa hoản tai mot vai tinh, báo-chí sách vở mới đi được tới cấp quan, còn cấp xã, cấp ấp thi hoản-toan khong có. Nếu có mot vai tờ báo thinh-thoảng đi được tới noi đây, đó chính là nhung phép lạ, hoặc do mot vai người ở quê nhan dip ra tinh mua ve, hoặc do mot vai người ở tinh ve quê tiện tay mang theo.

(1) Góp thêm ý-kien của Võ-Phiến :

1. Việc phô-biển văn-hoa đến đại-chung thấp kém các nước khác ở Á-chau rất xa :

- Số ấn-hành tại Việt-nam thấp hơn ở Đại-hàn, Bắc-Việt.

- Số thư-viện xã ở Đại-hàn (hơn 112.000), Nam-dương ...

2. Cần phải tranh thằng với "bên kia" về mặt văn-hoa, để khôi phoi bày một tình-trạng sút kém có ý-nghĩa nguy-hai cho ta.

- Các nhà văn nhà báo, nói chung các nhà cầm bút bị thiệt-thòi trong việc phát-hành các tác-phẩm của mình, do đó bị hạn-chế về phương-dien tai-chánh, và sự-kiện nay rất ảnh-hưởng tới công việc sang-tac.

- Tin-tức trong và ngoài nước do báo-chí loan đi không được phô-cập tới đại đa số quan-chúng nông-thôn.

- Trước tình-trạng thiếu-thốn thư-viên công-cộng để phục-vụ quan-chúng, để làm nhẹ bớt phản-não nhưng ảnh-hưởng nếu trên, có thể có những ảnh-hưởng sẽ giảm-thiểu tối-đa, những tủ sách xã thôn cần được gấp rút đặt ra.

Những tủ sách này sẽ thay thế một cách rất hữu-ích những thư-viên công-cộng, và có thể nói còn hữu-ích hơn, trên một vài phương-dien, những thư-viên công-cộng trong lúc này mới chỉ được lập ở những thị-trấn lớn.

Đến đây, có vị sỹ hỏi :

- Đồng ý lập những tủ sách xã thôn là cần-thiết, nhưng lấy đâu ra kinh-phí để chi-tiêu trong việc thành-lập những tủ sách này ?

Để trả lời câu hỏi trên, dưới đây chúng tôi xin trình-bày những phương-thức để thành-lập những tủ sách này với một số kinh-phí tối-thiểu, thật là ít ỏi, ít ỏi đến độ bất cứ xã nào cũng có thể thành-lập nổi.

NHỮNG ĐIỀU-KIỆN CẦN-THIẾT ĐỂ THÀNH-LẬP MỘT TỦ SÁCH XÃ THÔN :

Một tủ sách muốn được thành-lập, ít nhất sẽ đòi hỏi :

- Một tru-sở
- Một số tối-thiểu vật-liệu
- Một số tối-thiểu nhân-viên
- Một số sách báo lúc ban đầu và sau này hàng tháng cần được tăng-cường thêm sách báo.

CÁCH GIẢI-QUYẾT NHỮNG VỤ ĐÒI HỎI TRÊN :

Tru-sở. - Cần-thiết nhất cho một tủ sách là một tru-sở. Đây là nơi lưu-trữ sách, và cũng là nơi dân thôn tới mượn sách hoặc đọc sách.

Tại Saigon hoặc ở một thị-trấn, vẫn-de tru-sở sẽ rất khó giải-quyết, nhưng tại các xã thôn, đây là một điều rất dễ-dàng, nhất là đối với một tủ sách, tru-sở không cần rộng lớn bao nhiêu.

Tại các làng xã, và cả thôn áp-nữa, nơi nào cũng có một ngôi đình, và ngôi đình bao giờ cũng có nhà tá-vu, nhà hữu-vú rất rộng, nơi này dân làng chỉ dùng đèn-một năm đói ba lần khi làng có đói. Dân làng có thể dành một góc nhà tá-vu hoặc hữu-vú làm nơi đặt tru-sở. Nhà tá-vu cũng như nhà hữu-vú thường được làm năm gian, chỉ cần một gian cũng đủ đặt-tủ sách.

Tại những làng Công-giáo, có thể nhờ cha xứ dành cho một góc tại những nhà phụ-cận của nhà thờ. Và cũng có thể nhờ ngay Hội-dong Hành-chánh xã dành cho một góc nhỏ ở ngay ngoài nhà của tru-sở xa để đặt tủ sách (2).

Vật-liệu .- Tuy đặt ra vấn-de, nhưng thực ra không có gì. Lúc ban đầu chỉ cần độ 2 chiếc tủ có khoá để đựng sách và một bộ bàn ghế dùng cho nhân-viên phụ-trách tủ sách.

Làng xã có thể kêu gọi sự giúp đỡ của dân làng, sẽ có người cho mượn tủ cũ và ban ghế cũ nữa. Dù cho không có ai sẵn lòng cho mượn thì số chi-phí này cũng không bao nhiêu, ngăn-sách xã có thể dài-tho được. Thường thì vì sự công-ích của làng xã, bao giờ cũng có những người dân sẵn lòng giúp làng.

Cũng phải nói đến một số tối-thiểu vật-liệu, văn-phòng như một cuốn sổ ghi những sách báo của tủ sách, một cuốn sổ ghi những người mượn sách và ít nhieu giấy bút mực. Những vật-liệu văn-phòng này tổng-cộng không đáng giá bao nhiêu, văn-phòng hành-chánh xã có thể cung-cấp được.

Nhân-viên .- Công việc trông nom tủ sách xã thôn không giống như công việc của các nhan-viên thư-viện công-cộng. Tại các làng xã thường ban ngày dân chúng bận rộn đi làm ăn, ít khi họ lui tới tủ sách, họ chỉ tới tủ sách lúc buổi chiều, sau khi mọi công việc về sinh-kế đã xong nếu có báo thì họ đọc báo, hoặc không có báo thì họ mượn sách về nhà đọc. Lúc này mới can có sự hiện-diện của nhân-vien tủ sách.

Nhân-viên tủ sách không bận rộn bao nhiêu. Làng xã có thể nhờ hoặc Ông Uy-viên Văn-hoa hoặc Ông Thư-ký Hội-dong xã kiêm-nhiệm. Với sự kiêm-nhiệm này, làng xã không phải trả toàn thù-lao, mà chỉ cần trả một số tiền phụ-cấp từ 1.000\$ đến 2.000\$ một tháng.

Trong trường-hợp tủ sách đặt ngay tại hội-quán xã, tru-sở làng ấp, việc kiêm-nhiệm này càng tiện hơn, như vậy nếu ban ngày có người tới mượn sách hoặc đọc sách cũng có thể được.

Về vấn-de mượn sách, có vi sê thắc-mắc, nhưng trong làng xã với nhau, mọi người đều biết rõ nhau, việc cho mượn sách không ngại sự mất mát như tại những thư-viện công-cộng ở các thị-trấn.

(2) Ý-kien của Ông Võ-Phiến :

Nên để tủ sách tại :

- Tru-sở hành-chánh xã,
- hay phòng đọc sách của Thông-tin xã tốt hơn là ở các nơi tết-tự, tôn-giáo.

Tiền mua sách .- Trước đây dưới thời Đệ-nhất Cộng-hoa, tại ngân-sách xã, nhiều xã có ghi khoản tiền mua sách cho xã. Ngày nay nếu Bộ Nội-vụ can-thiep yêu-cầu các xã ghi vào trong ngân-sách một số tiền mua sách báo hàng năm, tính đó đóng mỗi tháng từ 5.000\$ đến 10.000\$. Số tiền này đối với một thu-vien công-cộng thì là nhỏ, nhưng đối với những tủ sách xã thôn thì đây cũng là một số tiền tạm đủ, vì moi xã chỉ cần mua hai tờ báo hàng ngày, còn thì mua tạp-chí và sách.

Trong lúc đầu tiên, để có ngay tủ sách xã thôn, các nơi sau đây vẫn thường xuất-bán sách, hiện có thể cung-cấp cho các xã một hai cuốn cho moi xã :

- Phủ Tổng-Ủy Dân-vận
- Phủ Quốc-vụ-khanh Đặc-trách Văn-hoa
- Trung-tâm Học-liệu
- Tổng-Cục Chiến-tranh Chính-trị.

Các cơ-quan chuyên-môn như Bộ Phát-triển Nông-Ngô nghiệp, Bộ Phát-triển Nông-thôn, Bộ Y-te v.v... vẫn xuất-bán sách báo, tạp-chí hoặc tạp-san về các ngành chuyên-môn cũng có thể gửi tặng cho các tủ sách xã thôn được.

Ngoài ra, ngay lúc tủ sách mới thành-lập, Bộ Nội-vụ có thể ra chỉ-thị để các xã trích ngay trong ngân-sách xã, moi xã độ vài chục ngàn để mua sách trang-bị lúc ban đầu cho tủ sách, số tiền này thực ra đối với ngân-sách xã không đáng bao nhiêu.

NHỮNG ẢNH-HƯỞNG TỐT ĐẸP CỦA TỦ SÁCH XÃ THÔN

Theo cách giải-quyet trên, các tủ sách xã thôn có thể thành-lập được ngay, với một kinh-phi tối-thieu. Tủ sách xã thôn được thành-lập sẽ có những ảnh-hưởng tốt đẹp ve mặt chính-trị cũng như ve mặt Văn-hoa Giáo-dục, và có thể nói cả ve mặt kinh-te nữa.

Về mặt chính-trị :

Trước khi có cuộc ngưng bắn, trong những khi hành-quân, thỉnh-thoảng chính-quyen Cộng-hoa thường bắt được những tai-liệu của bên kia, đám dùi đưa vào dan-chúng. Dan-chúng đã đọc những tai-liệu này, thường khi thành những tạp sách nhỏ, không phải vì họ ưa thích bên kia, chỉ vì họ không có cái gì đọc, sách báo Quốc-gia, với sự phan-phối thời đó và hiện tại nữa; làm sao đi tới nông-thôn được.

Ngày nay, sau cuộc ngưng bắn, sự trà-trộn của bên kia vào vùng Quốc-gia tất nhiên vẫn có, và có thể có nhiều hơn được, muốn giành dan chiếm đất họ phải tuyên-truyền mạnh.

Trước sự-khiển này, chính-quyền không thể làm ngơ được, cần phải có đủ các biện-pháp để ngăn chặn tài-liệu chính-trị của bên kia đi sâu vào đám quan-chủng Quốc-gia.

Chúng tôi không nói tới những biện-pháp chính-trị và an-ninh, chúng tôi nghĩ mặt trong những biện-pháp can-thiết là phải vô-hiệu-hoá những tài-liệu đó, vô-hiệu-hoá bằng cách đem tới cho dân-chúng những sách báo, để họ đọc. Có sách báo, nhất là những sách giải-trí lúc ban đầu, họ sẽ thích đọc những sách báo này hơn những tài-liệu kho-khan về chính-trị của phía bên kia. Rồi dần dà, cùng với sách báo giải-trí, từ sách xã thôn sẽ được trang-bị thêm những tài-liệu về chính-nghĩa Quốc-gia để người dân có dịp đọc ngo hau hieu biết hơn về đường lối Quốc-gia, những tài-liệu về những thành-quả tốt đẹp trên mọi lãnh-vực chính-quyền Quốc-gia đã thu-thập được để người dân đọc và tin-tưởng, vào đường lối Quốc-gia. Với những sách báo, những tài-liệu của các cơ-quan gởi tới, người dân sẽ có cơ-hội nhận-thức hay đỡ giữa ta và bên kia, có cơ-hội so-sánh hành-động của hai bên.

Như vậy, các sách báo và tài-liệu của ta sẽ loại dần cho đến khong còn ai đọc những tài-liệu của bên kia nữa.

Về mặt Văn-hoa Giáo-duc :

Cái lợi của các tủ sách xã thôn trên phương-diện này thật hiển-nhiên.

- Dân quê có sách báo đọc, kiến-thức họ sẽ mở-mang thêm.

- Văn-de giáo-duc đại-chung qua sách báo sẽ thực-hiện được.

- Các học-sinh miên-quê có nơi để tìm hiểu những điều cần-thiết qua sự tham-khảo các sách báo của tủ sách.

- Giữ một số em lêu-lỏng, chúng sẽ ham mê đọc sách không lảng phí thi giờ.

- Những việc truyền-bá về y-te, vệ-sinh, canh-nông, ngư-nghiệp v.v..., sẽ được người dân chú-ý qua sách báo.

- Được đọc sách, người ta sẽ có thể tạo được một phong-trào đọc sách ...

Về mặt kinh-te :

Với con số xã áp hiện thời, nếu mỗi xã đều có một tủ sách, hay trong lúc đầu mỗi xã có một tủ sách thì mãi-lực về sách báo sẽ tăng.

Và như vậy sẽ có ảnh-hưởng tốt đẹp tới ngành xuất-bản. Nhà xuất-bản mở-mang, các công-nhân ve ngành này sẽ không lo thiếu công ăn việc làm.

Và chính các văn-thi-sĩ, ký-giả cũng sẽ hăng say trong công việc và nhiệm-vụ thiêng-liêng của họ, họ sẽ sáng-tác đúng đắn và đều đắn, ngành xuất-bản sẽ xuất-bản những sách có giá-trị về mọi mặt, số đọc-giả sẽ tăng thêm.

Riêng tại xã thôn, được đọc sách báo của tủ sách, người dân quê làm quen với sách, họ sẽ tìm mua đọc những sách ma tú sách xã họ không có.

x

x x

Với những điều trình-bày sơ-lược trên, chúng tôi nghĩ rằng muốn mở-mang dân-trí nông-thôn cần cho dân quê đọc sách, và nhữ vây việc thành-lập những tủ sách xã thôn thật là cần-thiet.

Thực-hiện những tủ sách này quả thực không phải là khó-khăn và cũng không phải là tốn kém, chỉ cần các cơ-quan có trách-nhiệm, nhất là những người lãnh-đạo các cơ-quan nay có muốn làm hay không ?

6